

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1890 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i fråga om ändringar i gällande reglemente för riksbanken äfvensom i bestämmelserna angående aflöningsstaten för samma bank.

Efter det utskottet numera genomgått och granskat det för riksbankens styrelse och förvaltning gällande reglemente med dervid följande aflöningsstat samt i sammanhang härmed tagit i öfvervägande dels af fullmäktige i hithörande ämnen gjorda framställningar, dels till utskottet hänvisade motioner, hvilka direkt beröra reglementet, och som afgifvits:

af herr *E. Fredholm*, Andra Kammaren motion n:o 100, angående ändring af § 32 mom. 2 i reglementet,

samt af herr *Söderberg*, Första Kammaren motion n:o 39, och herr *Sandwall*, Andra Kammaren motion n:o 195, båda afseende ändring i § 62 mom. 2 af samma reglemente,

får utskottet härmed till Riksdagen afgifva utlåtande i anledning af berörda motioner samt föreslå de ändringar och tillägg i bankoreglementet jemte aflöningsstaten, som utskottet ansett böra vidtagas och som föranledas af Riksdagens beslut om bifall till sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande n:o 1 angående höjande af riksbankens grundfond.

Hvad härvid först beträffar sistnämnda fråga, har Riksdagen för sin del beslutat den ändring i § 4 af lagen för rikets ständers bank

den 1 mars 1830, sådan denna lyder enligt kongl. kungörelsen den 5 juli 1885, att riksbankens deruti till 40 millioner kronor bestämda grundfond skall höjas till 45 millioner kronor. Under förutsättning att detta Riksdagens beslut varder af Kongl. Maj:t gilladt, föranledes deraf en motsvarande ändring i § 3 af bankoreglementet, och utskottet föreslår därför,

1:o

att, för den händelse Kongl. Maj:t bifaller den af Riksdagen för dess del beslutade ändring i lagen för rikets ständers bank, § 3 i bankoreglementet må erhålla följande lydelse:

Nuvarande lydelse:

Riksbankens grundfond skall, utan beräkning af riksbankens fasta egendom, inventarier samt mynt- och medaljkabinett, utgöra fyratio millioner kronor.

Föreslagen lydelse:

Riksbankens grundfond skall, utan beräkning af riksbankens fasta egendom, inventarier samt mynt- och medaljkabinett, utgöra *fyratiofem* millioner kronor.

Enligt § 31 mom. 1 punkten d) kan kreditiv i riksbanken beviljas åt bolag, ehvad de äro grundade på kongl. förordningen af den 6 oktober 1848 angående aktiebolag eller delvis eller till det hela solidariska och sålunda äfven åt enskilda banker. Då nämnda förordning numera ej är tillämplig på sådana aktiebolag, som drifva bankrörelse utan sedelutgifningsrätt, och för dessa är gällande en under den 19 november 1886 utfärdad särskild lag angående bankaktiebolag, har utskottet ansett lämpligt att ofvannämnda stadgande i anledning häraf fullständigas och hemställer därför,

2:o

att § 31 mom. 1 punkt d) måtte erhålla följande lydelse:

Nuvarande lydelse:

d) bolag, ehvad de äro grundade på kongl. förordningen af den 6 oktober 1848 angående aktiebolag eller delvis eller till det hela solidariska, och således äfven sådana

d) bolag, ehvad de äro grundade på kongl. förordningen af den 6 oktober 1848, eller delvis eller till det hela solidariska, och således *ej allenast bankaktiebolag bildade i enlighet*

bolag, som drifva bankrörelse med rätt att utgifva egna banksedlar; dock ankommer det ensamt på fullmäktige att bestämma icke allenast huru vida och till hvilket belopp, bolag af sistnämnda slag må erhålla kreditiv, utan äfven de särskilda villkor och förbehåll, hvarunder kreditivet får begagnas;

med den för dessa gällande lag af den 19 november 1886, utan äfven sådana bolag, som drifva bankrörelse med rätt att utgifva egna banksedlar; — — — — —

I sin ofvanberörda motion har herr *Fredholm* hemställt om sådan ändring i § 32 mom. 2 af bankoreglementet, att de så kallade afbetalningslånen finge återbetalas medelst erläggande hvar tolfte månad efter utlåningsdagen af en femtedel af lånebeloppet jemte upplupen ränta, hvarigenom, och då tiden för sådan afbetalning nu är bestämd till hvar sjuete månad, lånetiden skulle komma att utsträckas från 2½ år till 5 år.

Fullmäktige i riksbanken, till hvilkas yttrande berörda förslag varit öfverlemnadt och hvilka i sin ordning infordrat utlåtande från styrelserna för riksbankens samtliga afdelningskontor, hafva, med bifogande af dessa utlåtanden, till utskottet lemnat en kortfattad redogörelse för de särskilda styrelsernas åsikter i frågan, så lydande: »Styrelserna för afdelningskontoren i Göteborg och Malmö hafva afstyrkt den ifrågasatta förändringen. Afdelningskontoret i Göteborg har anfört hufvudsakligen, att genom lånetidens utsträckning från 2½ till 5 år svårighet skulle uppstå att bedöma lånesökandes och borgesmäns betalningsförmåga; att för lånesökande den ifrågasatta förlängda afbetalningslånetiden troligen ej skulle gagna, då sannolikt anskaffandet af borgen för så lång tid som 5 år skulle möta svårigheter; hvarjemte styrelsen erinrat, att densamma redan nu är oförhindrad att när som helst förnya ett afbetalningslån till ursprungliga beloppet på 2½ år, fastän en eller flera afbetalningar återstå. Afdelningskontoret i Malmö har erinrat: att det vid beviljandet af borgenslån på lång tid är nödvändigt, att långifvaren sjelf någorlunda känner låntagarens och löftesmannens betalningsförmåga och icke helt och hållet är hänvisad till att förlita sig på betygsgifvares utsago; att 5 års lån nu mera och sannolikt äfven framgent med lätthet kunna erhållas i sparbank; att afbetalningslånen vid kontoret under senare tiden varit i nedgående, samt att det väl kunde ifrågasättas, huru vida riksbankens verksamhet med beviljande af borgenslån lämpligen borde utsträckas till antal, belopp och tid.

»Kontorsstyrelserna i Göteborg och Malmö hafva emellertid förut-

satt såsom möjligt, att Riksdagen kunde komma att fatta beslut, som ginge i annan riktning än styrelserna förordat, samt för sådant fall an gifvit de grunder, enligt hvilka de nya afbetalningslånen borde utlemnas, hvilka grunder hufvudsakligen skilja sig derutinnan, att Göteborgskontoret förordat afbetalningarnas verkställande med $\frac{1}{10}$ hvar 6:te månad, men Malmö-kontoret med $\frac{1}{6}$ hvar 12:te månad. Sammanställande hafva kontorsstyrelserna ansett, att afbetalningslån å annan tid än 5 år icke borde utlemnas, sedan förändringen vidtagits.

»Hvad öfriga afdelningskontor angår, har styrelsen för kontoret i Luleå afstyrkt förslaget, för så vidt för de nya afbetalningslånen skulle få presteras säkerhet i namn, hvaremot, om lånen på 5 år finge beviljas endast mot realsäkerhet, styrelsen intet hade att invända. Borgenssystemet, hvilket företrädesvis uppehölls genom afbetalningslånen, hade, åtminstone hvad vissa trakter af kontorets lånedistrikt anginge, redan nått en sådan utveckling, att en ytterligare uppmuntran att i än vidsträcktare mån anlita detsamma ej kunde vara nyttig eller tillräddig vare sig för de lånesökande eller för riksbanken. Det lockande i billiga betalningsvilkor ledde lätt till större skuldsättning än nödvändigheten fordrade, och för långgifvaren måste risken blifva större i samma mån som lånetiden utsträcktes.

»Styrelserna för de öfriga afdelningskontoren, nemligen i Jönköping, Kalmar, Karlstad, Vexjö, Visby och Östersund, hafva deremot alla, ehuru mer eller mindre kraftigt, tillstyrkt förslaget, hvarvid hänsyn hufvudsakligen tagits till låntagarens fördel af en utsträckt afbetalningstid. Samtliga hafva de dock ansett, att till riksbankens säkerhet nya bestämmelser i vissa afseenden beträffande lånevilkoren böra uppställas.»

För egen del hafva fullmäktige anfört följande: »Redan i 1823 års bankoreglemente bestämdes, att den af riksbanken sedan länge bedrifna utlåningsrörelse mot reverser med borgensförbindelse samt omsättningsrätt med afbetalning af $\frac{1}{6}$ hvar 6:te månad skulle få fortfarande utöfvas med en viss till beloppet bestämd fond af 8 millioner rdr, och alltsedan har samma bestämmelse förblifvit gällande, ehuru fondens belopp varit vexlande mellan kronor 9,600,000 och 12 millioner, såsom den för närvarande utgör.

»En allt mera vidgad kännedom angående beskaffenheten af den rörelse, som bör och kan med trygghet bedrifvas af en sedelutgifvande bank, och särskildt af en dylik, som erhållit privilegium att utgifva sedlar, hvilka skola såsom mynt inom landet mottagas, har under tidernas lopp endast gifvit starkare vitsord åt visheten af den lagstiftning, som på samma gång den undvek att alldeles upphäfva en traditionel

diskonteringsrörelse, äfven ville ställa densamma utom den egentliga bankverksamheten genom att begränsa den till beloppet af en viss fond, som ansågs kunna af den egentliga bankrörelsen undvaras. Att en dylik särskild utlåning så länge fått fortfarande utöfvas, lär väl enligt fullmäktiges mening egentligen hafva berott dels på dess djupa rötter i våra vanor och kreditbruk, dels äfven derpå att den ansetts på ett tillfredsställande sätt motsvara åtskilliga samhällsklassers, särskildt mindre jordbrukares och industriidkares, verkliga lånebehof och följaktligen tills vidare icke kunde utan afsaknad indragas.

»Hvad angår det förstnämnda af dessa afseenden eller våra gamla kreditbruk, har lagstiftningen redan utdömt och så långt för tillfället syns rådligt sökt undanrödja systemet af lån mot borgen såsom för egen skuld, enär dels riksbankens reglemente förbjuder riksbanken sådan lånerörelse, med undantag endast för kassakreditiv, i annan form eller utöfver hvad fonden för omsättnings- eller såsom de nu mera kallas afbetalningslån medgifver, dels oktrojerna för de enskilda bankerna icke tillåta dem att mot borgen utlåna öfver 10 % af deras grundfond. Fullmäktige våga äfven uttala den åsigt, att i bredd med detta lagstiftningsarbete allmänna tänkesättet alltmera reser sig mot denna kreditform, såsom särskildt egnad att undergräfvä välståndet och det ekonomiska oberoendet.

»Hvad dernäst beträffar afseendet å åtskilliga samhällsklassers lånebehof, som afbetalningslånen skulle på ett särskildt tillfredsställande sätt motsvara, är den här ifrågavarande motionen dikterad af den åsigt, att dessa lån i deras nuvarande form icke längre förmå tillgodose låntagarnes, åtminstone icke de mindre jordbrukarnes, verkliga lånebehof, och åtskilliga af riksbankens smärre afdelningskontor hafva instämt i denna mening, för hvilken de finna stöd i det förhållande, att efterfrågan af afbetalningslån från riksbanken på senare tid visat sig aftaga, emedan dylika lån af andra låneanstalter, särskildt sparbanker och folkbanker, beviljas på beqvämare vilkor i afseende å utsträckning af afbetalningstiderna och därför af låntagarne föredragas, ehuru ofta mot drygare ränta och andra kostnader.

»Om nu verkligen så förhåller sig, att andra institut finna med sin fördel förenligt att konkurrera med riksbanken i afseende å beviljande af dylika lån och i sådan afsigt erbjuda beqvämare vilkor, samt att i följd deraf riksbankens för ändamålet anslagna fond icke längre af vederhäftiga lånebehöfvande tages i anspråk, synes den slutsatsen ligga nära till hands, att den enda egentliga grunden för dessa låns utgående från riksbanken eller ett verkligt allmänhetens behof deraf åtminstone

icke i samma grad som förr förefinnes, samt att följaktligen denna fond kunde till obestridlig fördel för riksbanken och utan allmänhetens afsaknad småningom minskas för att möjligen till sist alldeles upphöra.

»Om fullmäktige icke äro beredda att redan nu föreslå en minskning af fonden, beror sådant väsentligen derpå, att, enligt deras åsigt, den anmärkta minskningen i efterfrågan af lån från afbetalningslånefonden, hvarigenom den utlemnade delen deraf enligt senast meddelade sammandrag af bankens ställning utgör endast kronor 8,447,311: 15, har sin grund i den på senare tid rika tillströmningen af ledigt penningekapital till bankerna och den i följd deraf låga räntan, som föranledt större svårighet att finna på en gång säkra och gifvande placeringar, samt att, när ett omslag i dessa förhållanden inträffar, afbetalningslånen från riksbanken åter skola visa sig begärliga och efterfrågan derå motsvara fondens tillgång. Att åter nu och på grund af dessa tillfälliga förhållanden söka att i konkurrens med enskilda institut göra dessa lån mera begärliga genom att i enlighet med motionärens förslag medgifva längre anstånd för deras afbetalning eller slutliqvid skulle sannolikt snart föranleda en så ökad efterfrågan af dylika lån, att fordran på fondens förstärkande deraf blefve en följd, och erfarenheten gifver grund för den farhågan, att en sådan fordran allt för lätt skall blifva beaktad. Men en ytterligare utsträckning af denna särskilda lånerörelse, icke endast i afseende å lånefondens belopp, utan äfven i afseende å tiden för lånens förfallande till betalning, anse fullmäktige vara ett steg till utveckling af riksbankens verksamhet i en rigtning, som icke lärer kunna tillstyrkas.

»Slutligen önska fullmäktige få erinra, att, om också smärre låneanstalter, som bedrifva sin rörelse inom en mindre omkrets och med en jemförelsevis föga talrik klientel, kunna så öfvervaka dennes affärsverksamhet, att de utan svårare förluster förmå utsträcka sin utlåning mot borgen till förbindelser på ända till 5 års tid, hvilket fullmäktige icke hafva anledning att här undersöka, sådant likväl svårligen kan blifva fallet med riksbanken, hvars kundkrets är spridd inom ett ofta ganska vidsträckt område, och som vid bedömande af de lånesökandes vederhäftighet är nödgad att mycket lita till de officiella intygen.

»Men om en så betygad vederhäftighet redan under loppet af 2¹/₂ år ofta nog undergår väsentlig förändring och icke alltid till det bättre, måste så blifva förhållandet i ännu högre mån under en dubbelt så lång tid, och följden deraf blifva icke obetydande riksbankens förlust på denna lånerörelse.

»På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, anse sig fullmäktige ej hafva skäl tillstyrka bifall till ifrågavarande motion.»

Emot detta beslut hafva 2:ne fullmäktige nemligen herrar friherre Fock och L. O. Larsson anmält afvikande mening.

Om hänsyn tages till riksbankens ändamål och fördel, synes det utskottet, att ej tillräckliga skäl förefinnas till ytterligare befordrande af ifrågavarande slags lånerörelse, som ej egentligen torde höra till en riksbanks verksamhetsområde, och hvilken, såsom nästan uteslutande omfattande försträckningar mot namnsäkerhet, bidrager till ökande af det i allmänhet så förderfliga borgenssystemet. Enligt uttalande och förslag af såväl 1881 som 1889 års bankkomitéer synes ock den mening under senare tid hafva gjort sig gällande, att riksbankens uti ifrågavarande slags lånerörelse bundna medel vore alltför betydliga och snarare borde minskas; och som ett bifall till motionärens förslag efter all sannolikhet skulle föranleda anlåtande i högre grad af fonden i fråga och lätteligen inom kort framkalla anspråk på ökande af densamma, har utskottet, på de af fullmäktige i öfrigt anförda skäl och instämmande i de af dem uttalade åsigter, ansett sig böra hemställa,

3:o

att herr Fredholms ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herrar *Söderbergs* och *Sandwalls* ofvannämnda motioner afse meddelande af föreskrift i bankoreglementet derom, att pröfning af diskonterings-, låne- och kreditivansökningar vid samtliga riksbankskontoren skall ega rum hvarje helgfri dag i veckan. Efter vederbörande afdelningskontors styrelsens hörande, hafva fullmäktige öfver berörda framställning afgifvit utlåtande och dervid i hufvudsak yttrat följande: »Det torde, på sätt också af vederbörande styrelsens yttrande framgår, numera, med afseende å den snabbhet och rörlighet, som utmärka affärlifvet, icke vara tvifvel underkastadt, att jemväl riksbanken, ej allenast såsom nu är föreskrifvet i afseende å hufvudkontoret och afdelningskontoren i Göteborg och Malmö, utan äfven vid alla sina kontor, bör lemna allmänheten tillfälle att få sina låneangelägenheter, särskildt diskonteringsaffärerna, pröfvade alla helgfria dagar. — Visserligen är rörelsen vid flera riksbankens kontor ej så omfattande i fråga om *mängden* af låneansökningar, att häraf ensamt påkallas dagliga sammanträden

för styrelsen, men redan den omständigheten, att ett riksbankens afdelningskontor ej är tillgängligt alla söknedagar, kan uppenbarligen bidra dertill, att en del af rörelsen går för riksbanken förlorad och öfvergår till den eller de banker, som lemna tillfälle till daglig diskontering. Särskildt med afseende å det med fullt fog framställda önskningsmålet, att affärsmän och andra kunder böra, i och för tillgodo-seende af sina affärsintressen, anlita endast en bankinrättning, blifver ock nödvändigt, att sådant syftemål ej motverkas, genom att endast vissa dagar äro bestämda för pröfning af diskonterings- och låneärenden.»

I enlighet med dessa åsikter och då, om äfven på sätt af afdelningskontorens yttrande i frågan framgår, vid flera af riksbankens mindre kontor förfäres på sätt i motionerna åsyftas, sjelfva reglementet synes böra innehålla bestämd föreskrift i ämnet, hafva fullmäktige tillstyrkt bifall till motionärernas hemställan och föreslaget för sådant ändamål erforderliga ändringar i nämnda reglemente. I sammanhang härmed hafva fullmäktige dock fäst uppmärksamhet å billigheten deraf, att ifrågavarande styrelseledamöter, som i händelse af bifall till förslaget komme att åläggas en betydligt utsträckt tjänstgöringsskyldighet, måtte erhålla något slags ersättning för ökade göromål, och i sådant hänseende gjort följande framställning:

»Om den sålunda föreslagna ändrade bestämmelsen skulle komma till stånd, blifver deraf en följd, att, då nu är föreskrifvet, det styrelserna för kontoren i Jönköping, Kalmar, Karlstad, Luleå, Vexjö och Östersund skola sammanträda minst fyra samt styrelsen för afdelningskontoret i Visby minst tre dagar i hvarje vecka, dessa styrelser åläggas väsentligen ökad arbete och besvär, och torde i anledning häraf kunna ifrågasättas, huruvida ej billigheten fordrade, att något slags godtgörelse eller särskild förmån borde styrelseledamöterna beredas. — Härvid förekommer nemligen, att vid afdelningskontoren, utom hvad beträffar dem i Göteborg och Malmö, ledamöternas antal för hvar kontor ej utgör mer än tre och att sålunda, jemlikt föreskrift i nyssomförmälde paragraf af reglementet, samtliga ledamöter skola, för att beslut må kunna fattas, vara vid hvarje lånesammanträde tillstädes. Härigenom blifva dessa ledamöter onekligen i hög grad bundna, och då i händelse af förhinder för någon ledamot sålunda alltid suppleant måste inträda och denne, jemlikt § 65 mom. 3 af reglementet, skall under tiden uppbära det för den ordinarie ledamoten bestämda arfvode, blifver utsigten för denne att under året nödgas afstå en del af sitt arfvode naturligtvis större i den mån föreskrift meddelas om dagliga sammanträden. — Af sådan anledning, och då fullmäktige ej funnit sig böra föreslå en all-

män och direkt förhöjning i styrelseledamöternas arfvoden, hafva fullmäktige ansett lämpligt, att, till ersättning för den utsträckta tjänstgöringen, rätt till någon tids semester måtte beredas samtliga ordinarie styrelseledamöter vid de smärre kontoren. Visserligen komme styrelseledamöten för den dagliga förvaltningen, som redan är tillförsäkrad rätt till dylik ledighet, ej härigenom att erhålla någon ytterligare förmån, men i afseende härå är att märka, det dennes aflöning är i mycket väsentlig mån större än de öfriga ledamöternas, och att han till följd icke blott af den honom jemte kamreraren åliggande vård af kontanta medel och värdehandlingar, utan ock af bestyret att hafva hand öfver all förvaltning och expedition, ändock skall vara inom kontoret dagligen tillstädes.»

Slutligen, och hvad beträffar afdelningskontoret i Visby, hafva fullmäktige, med erinran att dess styrelse enligt nu gällande bestämmelser ej behöfver sammanträda mer än tre gånger i veckan, och att dess tjänstgöringstid, derest ofvanberörda ändring i reglementet blifver genomförd, skulle blifva fördubblad, förklarar sig ej kunna undgå finna, att det till styrelseledamöterna vid detta kontor anvisade årliga arfvodesbelopp af 750 kronor för hvardera, blifver under nämnda förutsättning väl ringa; hvadan, och ehuru nämnda kontor visserligen vore till sitt lånedistrikt temligen obetydligt och rörelsen till följd deraf också jemförelsevis mindre än vid öfriga kontor, fullmäktige, med hänsyn till den skilnad, som nu förefinnes i aflöningen emellan styrelsen derstädes och vid de andra smärre kontoren, ansett att, i händelse en så utsträckt tjänstgöring, som nu vore i fråga, skulle fastställas för styrelsemedlemmarne i Visby, deras arvode borde något ökas, och föreslagit ett tillägg af 250 kronor för år till hvardera af dem såsom skäligt.

Vid pröfning af detta ärende har utskottet, lika med fullmäktige och med instämmande i de af dem anförda skäl, ansett, att det bör vara för bankens verksamhet gagnande, att allmänheten i dess beröring med riksbanken beredes så mycken lättnad som lämpligen ske kan och sålunda jemväl lemnas tillfälle att hvarje söknedag kunna få sina låneangelägenheter pröfvade. Derjemte har utskottet äfven funnit billigt att, för den händelse det ålägges styrelserna vid samtliga de mindre kontoren att för pröfning af diskonterings- och låneärenden sammanträda alla söknedagar i veckan, den af fullmäktige för dessa styrelser föreslagna förmån att på bankens bekostnad kunna erhålla en månads ledighet hvarje år blifver dem beredd, synnerligast med afseende å den i bankoreglementet stadgade föreskriften, att ifrågavarande styrelseledamöter skola samtliga vara vid hvarje lånesammanträde tillstädes.

Deremot, och hvad beträffar fullmäktiges framställning om förhöjning i arfvodet för styrelseledamöterna vid kontoret i Visby, har utskottet med afseende å nämnda kontors obetydliga rörelse, och då styrelsen, i händelse nyssnämnda förslag om ledighet för styrelseledamöterna vinner bifall, lika med styrelserna vid öfriga smärre kontor äfven erhåller ett slags förbättring i sina förmåner, ej ansett sig böra biträda fullmäktiges förslag härutinnan.

I enlighet härmed, och då utom i den af motionärerna anförda paragraf i reglementet jemväl i § 37 förekommer bestämmelse angående pröfning af diskonterings- och låneärenden, hemställer utskottet att, i öfverensstämmelse med hvad herrar Söderberg och Sandwall föreslagit, Riksdagen måtte besluta,

4:o

att § 37 och § 62 mom. 2 af reglementet skola erhålla följande förändrade lydelse, nemligen:

Nuvarande lydelse:

Diskontering och utlåning sker i riksbankens hufvudkontor samt vid afdelningkontoren i Göteborg och Malmö alla söckendagar, vid afdelningkontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö och Östersund minst fyra och vid afdelningkontoret i Visby minst tre dagar i veckan.

Kassakreditiv pröfvas etc.

För pröfning åter af diskonterings-, låne- och kreditivansökningar sammanträda styrelserna öfver afdelningkontoren i Göteborg och Malmö alla söckendagar, styrelserna öfver afdelningkontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö och Östersund minst fyra samt styrelsen för afdelningkontoret i Visby minst tre dagar i hvarje vecka. Be-

Föreslagen lydelse:

a) § 37: Diskontering och utlåning sker *vid såväl riksbankens hufvud- som afdelningskontor alla söckendagar i veckan.*

Kassakreditiv pröfvas etc. (oförändradt); och

b) § 62 mom. 2: För pröfning åter af diskonterings-, låne- och kreditivansökningar sammanträda *styrelserna alla söckendagar.* Beslut må ej fattas med mindre än att tre ledamöter äro tillstädes; och må etc.; — — — (oförändradt).

slut må ej fattas med mindre än att tre ledamöter äro tillstädes; och må — — — etc.

I sammanhang härmed, och under förutsättning af bifall till framställningen i nyssnämnda punkt, föreslår utskottet vidare,

5:o

att till mom. 4 af § 59 fogas följande tillägg:

Nuvarande lydelse:

Mom. 4. Å tid, som fullmäktige, på derom gjord framställning, bestämman, och sedan de förordnat om göromålens skötande, eger ledamot, som handhafver den dagliga förvaltningen vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg eller Malmö, åtnjuta en och en half samt sådan ledamot vid hvartdera af de öfriga afdelningskontoren en månads ledighet årligen.

Föreslagen lydelse:

Mom. 4. — — — — —
— — — — —

Öfrige ordinarie styrelseledamöter vid samliga afdelningskontoren, med undantag af dem i Göteborg och Malmö, ega jemväl att efter anmälan hos vederbörande styrelse, och för såvidt ej särskildt hinder därför skulle möta, på riksbankens bekostnad begagna ledighet, hvar och en under en tid af sammanlagdt högst en månad årligen.

Omedelbart efter § 38 finnes i reglementet införd en rubrik »Om fortsatt utredning af upphörda lånerörelsegrenar», och § 39 innehåller bestämmelser angående desamma. Sedan under de sistförflutna åren såväl alla så kallade stadsegendomslån blifvit slutbetalda och äfven slutlig utredning af statslånefonden egt rum, samt i början af innevarande

bildade, till riksgäldskontoret öfverlemnade och i dess reglemente närmare omförmälda »byggnadsfond för riksdags- och riksbankshus» åligger det fullmäktige i riksbanken att jemte fullmäktige i riksgäldskontoret förränta de denna fond tillhörande medel i den mån de icke i följd af Riksdagens beslut från fonden uttagas.

hvarförutan och som 1888 års Riksdag beslutat, *dels* att för inrymmande af riksdagen, riksgäldskontoret och justitieombudsmansexpeditionen samt af riksbanken tvenne skilda byggnader må uppföras å vestra delen af Helgeandsholmen, *dels* att för detta ändamål bildas en byggnadsfond för riksdags- och riksbankshus, hvaruti ingå, jemte andra medel, den för uppförande af nytt riksdagshus bildade fonden, *dels* att af denna byggnadsfond må utgå till uppförande af nytt hofstall å artilleriplanen och anordnande eller uppförande af ett vaktstall i kongl. slottets närhet en summa af högst 1,070,000 kronor, till ersättande af det för landtförsvarets behof disponerade förra artilleristallet vid artilleriplanen och för inlösen af byggnaderna å egendomen n:o 6 i kvarteret Bodarne 55,000 kronor och till inlösen af bazarbyggnaden å Norrbro och tvättinrättningen i Norrström högst 280,000 kronor, *dels* att totalbeloppet af kostnaden för båda byggnaderna å Helgeandsholmen jemte dervid nödvändig byggnad af kajer och broar samt plat-

sens ordnande i öfrigt ej må öfverstiga hvad af fonden återstår, sedan sistnämnda tre kostnadsbelopp derifrån afdragits, eller i rund summa 5,000,000 kronor, *dels ock* att byggnaderna skola uppföras i enlighet med genom bankofullmäktiges och fullmäktiges i riksgäldskontoret försorg upprättade och af dem gillade ritningar, det åligger fullmäktige att utföra det dem gifna uppdrag, som i Riksdagens i detta ärende meddelade beslut innefattas.

Enligt § 42 i reglementet ega fullmäktiges deputerade åtnjuta hvardera en och en half månads ledighet årligen; men hvarken i reglementet eller i aflöningsstaten finnes bestämdt huru suppleant, som till följd af dylik ledighet kan komma att i riksbankens styrelse inkallas, skall under tiden godtgöras. Då deputerad under ifrågavarande slags ledighet eger bibehålla sina inkomster från riksbanken ofskortade, är det uppenbart, att suppleant skall i detta fall af bankens medel erhålla godtgörelse. Enahanda synes förhållandet böra vara, om suppleants inträde i styrelsen erfordras, när fullmäktig, till följd af inspektion vid afdelningskontor eller annat tillfälligt uppdrag i riksbankens angelägenheter, ej kan utöfva sin befattning såsom fullmäktig. På sätt utskottet af fullmäktiges protokoll inhemtat, hafva fullmäktige ock i dylika fall af bankens medel anvisat ersättning, utan att härvid någon anmärkning från vare sig bankoutskott eller revisorer ifrågakommit. Då utskottet likväl anser att bankoreglementet bör innehålla bestämmelse i ämnet, föranlåtes utskottet hemställa,

8:o

att efter nuvarande mom. 5 i § 42 måtte införas ett moment 6 så lydande: »När, med begagnande af den i mom. 3 medgifna rätt, deputerad begagnar ledig-

het och till följd deraf eller med anledning af fullmäktig meddeladt tillfälligt uppdrag i riksbankens angelägenheter suppleant inkallas och deltager i riksbankens styrelse, eger denne att för tiden i fråga af bankens medel uppbära ersättning med belopp, motsvarande det för fullmäktig i staten anvisade arvode.

Af enahanda anledning, och då styrelseledamot för den dagliga förvaltningen vid afdelningskontor jemväl eger årligen åtnjuta viss tids ledighet och derunder liksom deputerad får bibehålla alla sina med befattningen förenade inkomster, synes jemväl stadgande om ersättningen till hans vikarie under ifrågavarande tid böra meddelas, hvarvid, och enär dylik ledighet får begagnas först efter medgifvande af fullmäktige och sedan de förordnat om tjänstens skötande samt, i enlighet med aflöningsstatens bestämmelser, aflöningen är olika om befattningen bestrides af bankens tjänsteman eller annan person, beslutanderätt härutinnan torde lämpligast böra öfverlåtas åt fullmäktige; hemställande utskottet för den skull,

9:o

att till § 59 måtte fogas ett nytt moment med n:o 5 af följande lydelse:

För den tid styrelseledamot för den dagliga förvaltningen på grund af medgifvande i mom. 4 begagnar ledighet, ega fullmäktige bestämma godtgörelse till vikarie med tillämpning dervid af de i aflöningsstaten medelade föreskrifter angående aflöningsförmånerna för dylik ledamot.

Derjemte och för den händelse utskottets här ofvan i punkt 5:o gjorda hemställan om rätt till ledighet för styrelseledamot vid de smärre afdelningskontoren vinner Riksdagens bifall, läser i § 65 mom. 3, som innehåller föreskrift, att när suppleant bestrider ordinarie ledamots befattning, han åtnjuter den senares arvode, böra införas en tilläggsbestämmelse, afseende de fall, att styrelseledamot begagnar sig af sin ofvannämnda rätt, hvadan hemställes,

10:o

att efter § 65 mom. 3 måtte införas följande tillägg:

Nuvarande lydelse:

Mom. 3. Så länge inkallad suppleant bestrider ordinarie ledamots befattning i styrelsen, åtnjute han det för den senare bestämda arfvode, lämpadt efter den tid, han i kontorets styrelse och förvaltning deltagar.

Föreslagen lydelse:

Så länge — — — — deltagar, dock att, när styrelseledamot, enligt medgifvande i § 59 mom. 4, begagnar ledighet och suppleant till följd häraf inträder i styrelsen, till denne af kontorets medel utgår ersättning med belopp motsvarande det för ordinarie ledamot i staten anvisade arfvode.

Uti en till bankoutskottet stäld skrift hafva åtskilliga tjänstemän vid riksbankens hufvudkontor gjort framställning om sådant tillägg i bestämmelserna angående tillämpning af aflöningsstaten, att tjänsteman, efter erhållen befordran till ordinarie befattning, kunde få i afseende å uppflyttning till högre lönegrad tillgodoräkna den tid, han såsom vikarie, under tjänsteman meddeladt annat uppdrag inom riksbanken, skött ordinarie tjänst, eller såsom tillförordnad uppehållit sådan befattning utöfver stat, som sedermera blifvit på ordinarie stat öfverförd.

I anledning af berörda ansökan, som, enligt föreskrift i bankoreglementet, blifvit af fullmäktige i riksbanken till utskottet öfverlemnad, hafva dessa bland annat yttrat följande: »På sätt sökandena antydt, har det på senare tid i flera fall inträffat, att åt på ordinarie stat inom riksbanken anställd tjänsteman meddelats uppdrag att bestrida befattning såsom styrelseledamot vid något afdelningskontor. Dylika ledamöter utses blott för ett år i sänder, till följd hvaraf tjänsteman, som erhåller omförmälda slags uppdrag, ej kan frånträda sin ordinarie tjänst, utan måste denna i detta fall uppehållas genom vikarie. Ett sådant förordnande kan blifva långvarigt samt, i den mån nya afdelningskontor kunna komma att inrättas, oftare förekomma, i synnerhet om den jemväl af utskottet såsom lämplig uttalade åsigt vinner tillämpning, att till handhafvare af den dagliga förvaltningen vid afdelningskontor företrädesvis bör, der så ske kan, utses förutvarande tjänsteman i riksbanken. Den tjänsteman, som erhåller dyligt förordnande blifver visserligen,

fastän han ej bestrider sin ordinarie tjänst, efter föreskrifven tid förklarad tillhöra högre lönegrad, men får ej uppbära den på grund af ålder i tjänsten bestämda högre lön, förr än han återgår till sin egentliga befattning. Derest denna styrelseledamotsbefattning vore likställd med ordinarie tjänst, kunde ej, såsom nu blir förhållandet, lönebesparing uppstå, likasom ej heller vikaries befordran blefve fördröjd. Med afseende härå, och då en sådan vikarie är i fråga om öfriga aflöningsförmåner likställd med den ordinarie tjensteinnehafvaren och har i alla hänseenden samma ansvar, skyldigheter och åligganden som denne, kan det ej synas obilligt, att ett dylikt förordnande, när det under en något längre tid oafbrutet fortfarit, intill dess den, som innehafvt detsamma blifver befördrad till ordinarie tjänsteman inom den grad, hvaruti han sålunda tjenstgjort, må, i afseende å bestämmandet af tiden för tillträddandet af de i aflöningsstaten efter uppnådd viss tjensteålder medgifna högre aflöningsförmåner, kunna få honom tillgodoräknas. Beträffande deremot sökandenas framställning, att jemväl i fråga om sådan befattning, som fullmäktige med den dem enligt reglementet medgifna rätt kunna inrätta utöfver stat, enahanda förmån måtte beredas tjänsteman, om och när befattningen blifver enligt Riksdagens beslut på ordinarie stat öfverförd, hvilket i de flesta fall då det medgifves ej torde dröja lång tid, ställer sig förhållandet härutinnan något olika, i det att sådan förmån ej synes böra sträckas längre än till den som bestridit den öfver stat varande befattningen och sålunda, om fråga vore om en sådan i högre grad och dertill förordnades en förutvarande ordinarie tjänsteman i lägre grad, de som i succession efter honom tjenstgöra icke, då deras förordnanden är att anse mer såsom tillfälligt uppdrag, borde få tillgodoräkna sig tjenstgöringen i och för löneförhöjnings erhållande.

»Då fråga ej är, att tjänsteman, under det han innehar förordnande, skulle kunna komma i åtnjutande af någon löneförhöjning, utan först efter det han i uppkommen ledighet blifvit till tjänst i samma grad befördrad, och den tid sökandena innehafvt sådant förordnande, som afses, naturligtvis ställer sig mycket olika, skulle ett bifall till framställningen ej på en gång verka till någon synnerlig förhöjning i utgifterna för tjänstemännens aflöning, så att man till följd deraf kunde komma i tveksamhet att bifalla förslaget, synnerligast om man tager i betraktande den besparing i lön, som vunnits derigenom, att ifrågavarande tjänstemän ej uppbära ålderstillägg, och hvilken exempelvis hvad beträffar nuvarande styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen vid afdelningskontoret i Göteborg, som befodrads till kamrerare i riksbanken 1881, uppgår till ett jemförelsevis betydligt belopp.»

På grund af de särskilda och för riksbanken mer egendomliga förhållanden, som åberopats och förefinnas till stöd för sökandenas framställning, har utskottet, i likhet med fullmäktige, funnit densamma i viss mån förtjena afseende. Då likväl, i fråga om förordnande efter sådan tjänsteman, som på grund af erhållet särskildt uppdrag i riksbankens tjänst beviljats ledighet från sin egentliga befattning, förhållandet, på sätt fullmäktige i sitt anförande erinrat, ej är fullt likartadt med uppdrag att bestrida sådan befattning öfver stat, som sedermera blifvit på ordinarie stat öfverförd, har utskottet ansett, dels att förstnämnda slags förordnande för att uti ifrågavarande hänseende få beräknas bör hafva fortfarit minst ett år, dels ock att förmånen att få tillgodoräkna sig dylika förordnanden såsom ordinarie tjänstetid må i fråga om tjänst utöfver stat, sträcka sig blott till den, som uppehåller densamma och ej, i fall denne förut är ordinarie tjänsteman, till vikarie efter honom.

I enlighet härmed och då utskottet tillika anser, att den i fråga satta förmånen ej bör betraktas såsom en rättighet, utan att beviljandet bör bero på fullmäktige, och sålunda alltid föregås af en sådan pröfning, som i bankoreglementet föreskrifves för att tjänsteman må komma i åtnjutande af ålderstillägg, har utskottet, med erinran att beslut om någon direkt förhöjning i aflöningsstaten ej genom bifall till framställningen erfordras, velat hemställa,

11:o

att till punkt 2:o af bestämmelserna angående tillämpning af aflöningsstaten för riksbanken måtte fogas följande tillägg:

Nuvarande lydelse:

Tiden för tillträdande af de i aflöningsstaten inom hvarje tjänstegrad anvisade förhöjda inkomster beräknas från och med månaden näst efter den, under hvilken tjänstemannen blifvit på ordinarie stat till tjänst inom graden förordnad eller befordrad.

Föreslagen lydelse:

Tiden för — — — — —

— — — — — befordrad

Vikariat, som till följd af ordinarie tjänsteman anförtrodt annat uppdrag i riksbankens tjänst blifvit meddelade och fortfarit intill dess den tillförordnade befodrads till ordinarie tjänst inom den grad, hvaruti han sålunda tjänstgjort, må såsom ordinarie tjänstetid anses och sålunda kunna, efter den i § 74 af reglementet föreskrifna pröfning, inberäknas i den tid, som erfordras för erhållande af stadgadt lönetillägg, dock under vilkor att ifrågasvarande slags förordnande bör hafva fortfarit minst ett år.

Enahanda bestämmelse, dock utan sistnämnda vilkor, gäller äfven i afseende å den, som bestridt förordnande å sådan befattning utöfver stat, som sedermera öfverförts på ordinarie stat, men ej för vikarie efter honom.

Sedan, i enlighet med Riksdagens beslut, under nästlidne år för Vermlands län i staden Karlstad inrättats ett afdelningskontor af riksbanken samt fullmäktige, på grund af Riksdagens bemyndigande, meddelat åtskilliga bestämmelser i afseende å kontorets anordnande och verksamhet att gälla tills vidare och intill dess Riksdagen kunde komma att annorlunda bestämma, har utskottet, som ej haft något att erinra vid hvad fullmäktige uti ifrågasvarande hänseende åtgjort och provisoriskt förordnat, härmed skolat hemställa om de ändringar och tillägg i reglementet och staten, som med anledning af Karlstadskontorets tillkomst blifva erforderliga, äfvensom att i sammanhang härmed dels § 25 i reglementet, som innefattar uppgift å samtliga riksbankens kontor och deras lånedistrikt, måtte erhålla en i så måtto förändrad uppställning, att, i likhet med hvad i öfrigt i reglementet och aflöningsstaten numera iakttages, kontoren, utom hvad beträffar hufvudkontoret och dem i Göteborg och Malmö, upptagas i alfabetisk ordning, dels ock att på de ställen, der sådant utan olägenhet kan ske, kontoren ej uppräknas, hvarigenom för framtiden undvikas sådan ändring, som eljest vid in-

rättande af nytt kontor endast för införande af namnet å sådant erfordras.

Utskottet föreslår därför

12:o

att nedannämnda delar af reglementet och aflöningsstaten måtte erhålla följande lydelse, nemligen

Nuvarande lydelse:

Riksbankens utlåningsrörelse drifves *genom hufvudkontoret i Stockholm* för Stockholms stad och län, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Vermlands, Örebro, Vestmanlands, Kopparbergs, Gefleborgs och Vesternorrlands län samt den del af Kalmar län, som omfattar dess norra landstingsområde eller Norra och Södra Tjusts, Aspelands, Sevede och Tunaläns härad; *genom afdelningskontoret i Göteborg* för Hallands, Göteborgs och Bohus äfvensom för Elfsborgs län med undantag af Redvägs härad samt för Skaraborgs län med undantag af Vartofta och Frökinds härad; *genom afdelningskontoret i Malmö* för Kristianstads och Malmöhus län; *genom afdelningskontoret i Luleå* för Vesterbottens och Norrbottens län; *genom afdelningskontoret i Visby* för Gotlands län; *genom afdelningskontoret i Östersund* för Jemtlands län; *genom afdelningskontoret i Vexjö* för Kronobergs och Blekinge län; *genom afdelningskontoret i Jönköping* för Jönköpings län jemte ofvannämnda härad af Skaraborgs och Elfsborgs

Föreslagen lydelse:

a) § 25: Riksbankens utlåningsrörelse drifves *genom hufvudkontoret i Stockholm* för Stockholms stad och län, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro, Vestmanlands, Kopparbergs, Gefleborgs och Vesternorrlands län samt den del af Kalmar län, som omfattar dess norra landstingsområde eller Norra och Södra Tjusts, Aspelands, Sevede och Tunaläns härad; *genom afdelningskontoret i Göteborg* för Hallands, Göteborgs och Bohus äfvensom för Elfsborgs län med undantag af Redvägs härad samt för Skaraborgs län med undantag af Vartofta och Frökinds härad; *genom afdelningskontoret i Malmö* för Kristianstads och Malmöhus län; *genom afdelningskontoret i Jönköping* för Jönköpings län jemte ofvannämnda härad af Skaraborgs och Elfsborgs län; *genom afdelningskontoret i Kalmar* för Kalmar läns södra landstingsområde eller Norra och Södra Möre samt Stranda och Handbörds härad jemte Öland; *genom afdelningskontoret i Karlstad* för Vermlands län; *genom afdelningskontoret i Luleå* för Vesterbottens och Norr-

län; samt genom afdelningskontoret i Kalmar för Kalmar läns södra lands- tingsområde eller Norra och Södra Möre samt Stranda och Handbörds härad jemte Öland, under iakttagande i afseende å sistnämnda kontor af de vilkor och bestämmelser beträffande lånerörelsen, som fullmäktige enligt särskildt bemyndigande af 1887 års Riksdag ega föreskrifva.

Lån utan afbetalningsrätt mot realsäkerhet samt kreditiv mot enahanda slags säkerhet meddelas dock utan hinder af här ofvan bestämda distriktsindelning.

Nuvarande lydelse:

Om styrelserna vid afdelningskontoren i Göteborg, Malmö, Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund.

Mom. 1. Styrelsen öfver hvardera afdelningskontoret i Göteborg och Malmö utgöres af fyra ledamöter och öfver hvardera af afdelningskontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund af tre ledamöter, hvilka alla, jemte nödigt antal suppleanter, för ett år i sender, efter kalenderår räknadt, utses af fullmäktige, med rättighet för fullmäktige att derförinnan, om och när de dertill finna anledning, entlediga en eller flere eller alla ledamöter i dessa styrelser; och skola i den eller de entledigades ställe annan eller andra ledamöter genast inväljas.

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 6 Saml. 1 Afd. 8 Häft.

bottens län; genom afdelningskontoret i Vexjö för Kronobergs och Blekinge län; genom afdelningskontoret i Visby för Gotlands län; samt genom afdelningskontoret i Östersund för Jemtlands län, under iakttagande i afseende å kontoren i Kalmar och Karlstad af de vilkor och bestämmelser beträffande lånerörelsen, som fullmäktige, enligt vid dessa kontors inrättande lemnadt särskildt bemyndigande af 1887 och 1889 årens Riksdagar; ega föreskrifva.

Lån utan afbetalningsrätt etc. (oförändradt).

b) *rubriken till Afdelning 4.*

Föreslagen lydelse:

Om styrelserna vid riksbankens afdelningskontor.

c) § 59 mom. 1. »Styrelsen öfver hvardera afdelningskontoret i Göteborg och Malmö utgöres af fyra ledamöter och öfver hvardera af de öfriga afdelningskontoren af tre ledamöter hvilka alla etc. (oförändradt).

Afgår eljest ledamot under den tid, för hvilken han är vald, utses ny ledamot att deltaga i styrelsen under den tid, som för den afgångne ledamoten återstår. Vid de årliga valen kan afgående ledamot återväljas.

Tjenstegraderna inom riksbankens kontor äro fyra, nemligen:

Första graden: kontorsskrifvare, kassaskrifvare och kanslister;

Andra graden: bokhållare, revisorer, kassörer, notarie, registrator och ombudsman vid afdelningskontoret i Göteborg;

Tredje graden: kamrerare, förste revisor och ombudsmannen vid hufvudkontoret;

Fjerde graden: kommissarier och bankosekreteraren.

Denna gradindelning tillämpas dock icke på tjänstemännen vid afdelningskontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund eller på ombudsmannen vid afdelningskontoret i Malmö.

Mom. 1. Blifver tjänsteman af sjukdom hindrad att sin syssla förrätta och göromåls behöriga gång fordrar att föranstalta om vikariat, ega fullmäktige eller vederbörande styrelse att om tjänstgöringen förordna och för dess bestridande af riksbankens medel använda vid hufvudkontoret samt afdelningskontoren i Göteborg och Malmö ett belopp, motsvarande lägsta lönen i första tjänstegraden, samt vid afdelningskontoren i Jönköping, Kal-

d) § 67. »Tjänstegraderna inom riksbankens kontor äro fyra, nemligen:

— — — — —

Denna gradindelning tillämpas på tjänstemännen vid hufvudkontoret och afdelningskontoren i Göteborg och Malmö, men icke på tjänstemännen vid de öfriga afdelningskontoren och ej heller på ombudsmannen vid kontoret i Malmö.

e) § 76 mom. 1. »Blifver tjänsteman af sjukdom hindrad att sin syssla förrätta och göromåls behöriga gång fordrar att föranstalta om vikariat, ega fullmäktige eller vederbörande styrelse att om tjänstgöringen förordna och för dess bestridande af riksbankens medel använda vid hufvudkontoret samt afdelningskontoren i Göteborg och Malmö ett belopp, motsvarande lägsta lönen i första tjänstegraden, samt vid *hvardera af de öfriga*

mar, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund, högst 500 kronor för år räknadt.

Mom. 4. Tjenstemännen vid hufvudkontoret, kamrerare och tjänstemän i första eller andra graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö, kamrerare och bokhållare vid afdelningskontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö och Östersund, samt kamreraren vid afdelningskontoret i Visby ega, så vidt sådant utan hinder för göromålen jemna och oafbrutna gång kan ske, hvar i sin ordning åtnjuta semester, tjänstemännen i tredje och fjärde graderna vid hufvudkontoret och de i 3:dje graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö under en och en half månad samt öfrige ofvan omförmälde tjänstemän en månad hvarje år.

Semesterindelningen för hvarje år fastställles vid hufvudkontoret af deputerade och vid afdelningskontoren af styrelsen.

6:o. För bestridande af tjänstgöringen under semester ega fullmäktige samt styrelserna för afdelningskontoren att anvisa till extra ordinarie tjänstemän arfvoden, beräknade vid hufvudkontoret samt afdelningskontoren i Göteborg och Malmö efter tusen kronor för år, vid hvart af afdelningskontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Vexjö och Östersund efter niohundra kronor för år samt vid afdelningskontoret i Visby efter åttahundra kronor

afdelningskontoren högst 500 kronor för år räknadt.

f) § 76 mom. 4. »Tjenstemännen vid hufvudkontoret, kamrerare och tjänstemän i första eller andra graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö, kamreraren vid afdelningskontoret i Visby samt kamrerare och bokhållare vid de öfriga afdelningskontoren ega såvidt sådant — — etc. (oförändradt).

g) punkt 6:o af bestämmelserna angående tillämpning af aflöningsstaten. »För bestridande af tjänstgöringen under semester ega fullmäktige samt styrelserna för afdelningskontoren att anvisa till extra ordinarie tjänstemän arfvoden, beräknade vid hufvudkontoret samt afdelningskontoren i Göteborg och Malmö efter tusen kronor för år, vid afdelningskontoret i Visby efter åttahundra kronor för år samt vid hvardera af de öfriga afdelningskontoren efter

för år, äfvensom för kassörstjens niohundra kronor för år, äfvensom
sterna misräkningspenningar, allt för — — etc.;
likväl inom de i aflöningsstaten der-
till anslagna medel.

hvarjemte utskottet i sammanhang härmed hemställer, att den för Karl-
stadskontoret af fullmäktige uppgjorda interimssat, som är öfverens-
stämmande med den för kontoret i Kalmar utfärdade, måtte vinna Riks-
dagens stadfästelse, och föreslår följaktligen,

13:o

att aflöningsstaten för afdelningskontoret i Karl-
stad må på vederbörligt ställe i riksbankens stat in-
tagas, så lydande:

Afdelningskontoret i Karlstad

tre styrelseledamöter, hvardera	kronor 1,200: —
samt derförutom den ledamot, som handhafver den dagliga förvalt- ningen	» 2,400: —
dock att, derest sistnämnda be- fattning bestrides af någon riks- bankens tjänsteman, aflöningen till honom under tiden utgår efter enahanda grunder och bestäm- melser, som gälla för tjänstemän i tredje graden vid riksbankens hufvudkontor,	
kamreraren, tillika kassör, lön	» 1,600: —
hvilket belopp kan förhöjas efter fem års ordinarie tjänst med 500 kronor och efter tio års med ytter- ligare 500 kronor,	
samt tjänstgöringspenningar.....	» 800: —
misräkningspenningar	» 600: —
bokhållaren, tillika registrator, lön ...	» 1,200: —
hvilken kan förhöjas efter fem års ordinarie tjänst med 300 kro-	

nor och efter tio års tjänst med ytterligare 300 kronor, samt tjänstgöringspenningar.....	kronor	600: —
ombudsmannen, lön	»	800: —
till extra biträde vid kontorsgöromålen och semestervikariat	»	1,200: —
vaktbetjenten, lön	»	400: —
jemte fri bostad och vedbrand.		

Slutligen hemställes

14:o

att de i slutet af bankoreglementet i anledning af Karlstads-kontorets inrättande nästlidna år införda provisoriska bestämmelser må utgå.

För den händelse den af Riksdagen ännu ej slutbehandlade frågan om inrättande under innevarande år af ytterligare ett afdelningskontor af riksbanken skulle komma att afgöras så, att ett dylikt kontor blefve beslutadt, erfordras några tilläggsbestämmelser i bankoreglementet, till hvilka utskottet i sådant fall kommer att så snart ske kan afgifva förslag, derom utskottet velat hos Riksdagen

göra anmälan.

Stockholm den 8 maj 1890.

På utskottets vägnar:

Per Samzelius.

Reservationer:

vid punkten 3:o (angående väckt motion om ändring i § 32 mom. 2 i bankoreglementet):

af herr *Hörnfeldt*, med hvilken herr *A. Svensson* i Edum instämt:

»Mot utskottets beslut att afstyrka bifall till den i herr Fredholms motion föreslagna ändring i § 32 mom. 2 i bankoreglementet får jag anmäla min reservation och till stöd för densamma åberopa den af två af bankofullmäktige i ämnet uttalade afvikande mening, hvilken framgår af följande:

Utdrag af protokollet, hållet hos herrar fullmäktige i riksbanken den 24 april 1890.

§ 2. Upplästes och godkändes förslag till yttrande till bankoutskottet angående väckt motion om ändring i § 32 mom. 2 i bankoreglementet, hvilket yttrande affattades enligt herrar ordförandens, *Arnerbergs*, *Richters*, *Törnebladhs* och *Ribblings* sammanstämmande mening.

Herrar friherre *Fock* och *L. O. Larsson* förenade sig om följande särskilda uttalande:

»Då vi ej kunna instämma i det beslut, som flertalet af herrar bankofullmäktige fattat att afstyrka allt afseende å herr Fredholms i Andra Kammaren väckta motion n:o 100 om utsträckning af tiden för de s. k. afbetalningslånen amortering, anse vi oss böra angifva skälen för vår afvikande mening.

»Fullmäktiges flertal rigta sina anmärkningar förnämligast mot afbetalningslånen i allmänhet och det borgenssystem, hvarpå de gemenligen äro grundade. Vi medgifva visserligen att formen för dessa lån, hvarigenom bankens kapital för längre tid bindas utan uppsägningsrätt från långgifvarens sida, icke är fullt bankmessig; men vid bedömandet af detta förhållande, hvad riksbanken beträffar, bör icke förbises, att en särskild begränsad fond är anvisad för denna lånerörelse; och vi våga påstå, att riksbankens tillgång är sådan, att den öfriga bankrörelsen icke bör kunna lida deraf, att nämnda fond är undandragen densamma. Fullmäktige hafva ock låtit sig angeläget vara att helt och hållet afskilja samt särskildt bokföra afbetalningslånen, och detta så, att, om det befunnes lämpligt, hela denna rörelse, utan någon rubbning i riksbankens verksamhet i öfrigt, skulle kunna öfverflyttas till någon annan institution.

»Hvad åter beträffar det öfverklagade borgenssystemet, så vilja vi ingalunda obetingadt uppträda till försvar för detsamma; men nog förhåller sig med denna kreditform som med hvarje annan, att man bör väl skilja emellan bruket och missbruket; och säkert är, att, om afbetalningslånen ock framkallat lidanden, så hafva de äfven verkat ganska mycket godt. I alla fall föredraga vi verkligen dessa öppna borgensförbindelser vida framför åtskilliga maskerade sådana, hvilka i form af ackommodationsvexlar eller fabricerade reverser stundom äro ytterst svåra att igenkänna. Slutligen kunna vi ej underlåta att erinra om de jemförelsevis föga betydande förluster, som riksbanken hittills ådragits genom afbetalningslånen.

»Men äfven om vi till viss grad erkänna befogenheten af de mot afbetalningslånen gjorda anmärkningarna, så förefinnes dock en omständighet som gör, att vi ej från dem kunna komma till samma slutsats som fullmäktiges flertal, nemligen den omständigheten, att dessa lån redan finnas och att en särskild fond för dem är anvisad. Så länge detta är fallet — fråga om fondens indragning eller minskning föreligger ej — synes oss vara lämpligt att äfven dessa lån gifvas en form, hvarigenom de, såvidt sådant utan ökad risk eller olägenhet för riksbanken kan ske, blifva i möjligaste mån beqväma och ändamålsenliga för låntagarne. Skulle derigenom ett allt för starkt anlitande af fonden uppkomma, vore det väl riktigare att söka hämma detta genom den naturliga, i fullmäktiges händer liggande åtgärden att höja räntan, än att genom bibehållande af allt för tunga betalningsvilkor eller annat dylikt söka åstadkomma samma resultat eller till och med ett nedgående af denna utlåning och tvinga de lånesökande att söka andra, mera betungande låneutvägar, under det att fonden för afbetalningslån till betydlig del ligger obegagnad.

»Den ifrågavarande lånefonden anlitas i främsta rummet af innehafvare utaf mindre jordbruk; och dessa lån må nu upptagas för afbetalning å köpeskilling, för anskaffning af inventarier eller för jordförbättringar, så lärer ej kunna bestridas att, under nu rådande jordbruksförhållanden, endast i högst få fall de af handteringen upphemtade inkomsterna medgifva en så betydlig afbetalning som $\frac{1}{3}$ af kapitalet förutom räntan under hvardera af de närmast följande halfären. Följden häraf måste blifva, att, såvida ej särskilda tillgångar förefinnas, låntagaren nödgas under amorteringsfonden anlita nya lånevägar för anskaffning af de till afbetalningarna erforderliga beloppen, eller ock måste borgesmännen träda emellan, och då ofta äfven de inveckla sig i mer eller mindre äfventyrliga låneoperationer. Att dessa olägenheter skulle i

väsentlig mån förebyggas genom amorteringstidens utsträckning till 5 år, såsom motionären föreslagit, synes oss otvifvelaktigt. Afdelningskontorens styrelser, hvilka öfver förslaget blifvit hörda, hafva ock nästan enhälligt bekräftat den ifrågavarande olägenheten af den hastiga amorteringen; men af dessa styrelser har en, nemligen den för göteborgskontoret, det oaktadt ansett den föreslagna förändringen obehöfzig af det äfven från andra håll anförda skälet, att efter två eller flere verkställda afbetalningar lånet kan förnyas, ett förfaringssätt som ock särdeles mycket anlitas. Vi vilja häremot erinra, att den afsedda skyndsammare amorteringen af ett dylikt lån härigenom blifver helt och hållet illusorisk. Lånet kan ju på detta sätt komma att räcka både fem år och mera; men hvad vi framför allt häremot anmärka är, att genom detta tillvägagående amorteringen i början af lånetiden blir störst, eller $\frac{1}{5}$ hvarje halfår, med deraf redan förut påpekade följder, under det att, med afseende å dessa låns natur, förhållandet, om det låte sig göra, helst borde vara tvärtom.

»Det har äfven mot förslaget blifvit anmärkt den större svårighet, som skulle uppstå att erhålla löftesmän för lån med längre löpningstid. Utom det att detta motskäl väl ej borde väga särdeles tungt för dem, som gerna se afbetalningslånets inskränkning, så hålla vi före, att detta skäl i alla fall ej förtjenar synnerligt afseende. Åtnjuter nemligen lånesökanden förtroende inom sin ort, så föreställa vi oss att lättheten för honom att finna villiga och vederhäftiga löftesmän bör ökas i mån som förbindelsen är sådan, att han har lättare att fullgöra densamma.

»Ytterligare har man framhållit den ökade svårigheten för vederbörande styrelser att bedöma lånesökandes och borgesmäns betalningsförmåga samt den större risk som banken skulle komma att löpa genom beviljandet af ännu längre afbetalningslån än de nuvarande. Oss synes, att farhågorna härvid äro högst betydligt öfverdrifna. Såsom stöd för vår uppfattning i detta hänseende påminna vi om att, såsom förut blifvit anfördt, dessa lån för närvarande visserligen ej i allmänhet amorteras på 2 $\frac{1}{2}$ år, utan i följd af omsättning ofta löpa betydligt längre, hvarjemte de förnyade vederhäftighetsbevisen böra öka tryggheten. Och hvad beträffar riksbankens förluster på dessa lån, så hafva vi redan erinrat om huru föga betydande de jemförelsevis äro. Dessa förluster hafva dessutom tyvärr till väsentlig del uppkommit genom förfalskningar eller andra bedrägerier; och till skydd mot sådana lära ej den kortare amorteringstiden mycket gagna.

»Det har äfven framhållits att sådana lån, hvarom nu är fråga, villigt lemnas af sparbanker och andra penninginstitutioner, i följd

hvaraf de skulle vara mindre behöfliga från riksbanken, ehuru det äfven upplyses, att för sådana lån med beqvämare betalningsvilkor likväl fordras betydligt högre ränta. Vi erinra i anledning här af, att det väl ej är någon af riksbankens lånegrenar, som ej förekommer äfven i andra penningeanstalter, utan att riksbanken därför hittills ansett sig böra träda tillbaka eller uppgifva täflan; och icke synes oss detta böra blifva fallet med just denna lånegren, som företrädesvis och i särdeles stor skala blifvit anlitad af de mindre jordbrukarne.

»Slutligen har mot bifall till motionen med synnerlig styrka anförts, att derigenom dessa lån skulle blifva så begärliga, att den för dem anvisade fonden snart eller åtminstone i tider af mindre riklig penningetillgång skulle visa sig otillräcklig, och då förhöjning af densamma ifrågasättas. Af denna nu till 12 millioner uppgående fond ligga för närvarande omkring 3 1/2 millioner obegagnade. Dessa skola följaktligen först åtgå, innan någon förhöjning bör ifrågakomma; och om äfven så skulle inträffa, så erinra vi derom, att sedan år 1879, då fonden för afbetalningslån bestämdes till 12 millioner kronor, af de årligen uppkommande bankovinsterna för riksbanken bibehållits ej mindre än 17 1/2 millioner; och vi föreställa oss att, om behovet så skulle kräfva, någon mindre del här af, utan olägenhet för riksbankens rörelse i öfrigt, skulle kunna användas för att äfven i nu ifrågavarande rigtning öka bankens verksamhet, hvarjemte vi ytterligare erinra om bankofullmäktiges rätt att genom höjda räntesatser hämma en allt för stark påkänning.

»Af afdelningskontorens styrelser, hvilkas yttrande i frågan blifvit infordrade, hafva sex tillstyrkt bifall till den föreslagna åtgärden. Vi ställa oss äfven på samma sida, dock under följande vilkor:

att, af skäl som af flera bland kontorsstyrelserna blifvit uttalade, afbetalningarna ske med 1/10 hvar sjette månad;

att räntan å dessa lån ej bör vara oföränderlig utan kunna höjas eller sänkas, hvilken förändring dock ej bör träda i kraft förr än vid tiden för den afbetalning, som bör ske näst efter det ränteförändringen blifvit af fullmäktige beslutad; samt

att, då lånen äro beviljade mot namnsäkerhet, nya vederhäftighetsbevis aflemnas minst en gång hvarje år eller vid hvar annan afbetalning.

»Då vidare lånesökande kunna finnas, för hvilka en hastigare amortering kan vara lämplig, anse vi det önskvärdt, ehuru vi dervid ej fästa någon hufvudsaklig vikt, att äfven afbetalningslån, lika de nuvarande eller på 2 1/2 års amortering, ehuru äfven dessa med rörlig ränta, må

kunna utlemnas. Då afbetalningarna för dessa lån äfven ske hvar sjette månad, böra ej några nämnvärda svårigheter derigenom uppkomma.»

Som ofvan

ur protokollet:

C. R. Troilius”;

af herrar *M. Dahn* och *F. O. Larsson* i Mörtlösa;

vid punkten 4:o (angående ändring i § 37 och § 62 mom. 2 i bankoreglementet):

af herr *Sandberg*.

Herr *Dahn* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i behandlingen inom utskottet af det i punkten 11:o omförmälda ärende.
